

ULKOMINISTERIÖN MYÖNTÄMIEN VALTIONAVUSTUSTEN KÄYTTÖÄ KOSKEVAT YLEISEHDOT JA NIITÄ TÄYDENTÄVÄT HANKETUEN LISÄEHDOT

YLEISEHDOT

Valtionavustuksen määrä

Valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu.

Omarahoitusosuuden määrä vaihtelee avustusmuodoittain ja ilmoitetaan hakuilmoituksessa ja valtionavustuspäätöksessä (liitteinen).

Valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten avustusten kanssa ylittää Euroopan Unionin tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen avustuksen enimmäismäärää.

Valtionavustuksen myöntäminen

Eduskunnan hyväksymien määrärahojen puitteissa, valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksessä määritellyn käyttötarkoituksen mukaan joko saajan omaan toimintaan tai hankkeeseen taikka käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen.

Jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin avustuksensaajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, avustuksensaajan on tehtävä sopimus valtionavustuspäätöksen mukaisesta valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan tahon kanssa.

Valtionavustuksen maksaminen

Valtionavustuksen maksamisen ehdot määritellään valtionavustuspäätöksessä.

Valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Ulkoministeriö voi päättää, että valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty ulkoministeriölle hyväksyttävä selvitys.

Valtionavustuksesta voidaan maksaa ennakkoa, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua sekä sen käytön valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Valtionavustuksen saajan tulee antaa ulkoministeriölle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Ministeriö maksaa avustuksen saajan lähettämien maksatuspyyntöjen perusteella. Kun kyseessä on monivuotinen avustus, ensimmäistä avustuksenkäyttövuotta seuraavien vuosien osalta avustus on ilman eri päätöstä maksettavissa sen jälkeen, kun eduskunnan hyväksymä kyseistä vuotta koskeva valtion talousarvio on astunut voimaan edellyttäen, että eduskunta on myöntänyt määrärahat kyseiseen tarkoitukseen. Maksatuspyynnöissä tulee huomioida kulujen ajoittuminen. Maksujen jaksottamista koskevat lisäehdot sisällytetään valtionavustuspäätökseen.

Avustuksensaaja ja ministeriö voivat sopia kirjallisesti yhdessä avustusvarojen siirtämisestä seuraavalle vuodelle tai seuraavalle rahoituskaudelle. Kunkin kalenterivuoden lopussa käyttämättömät varat tulee ottaa huomioon seuraavan vuoden ensimmäisessä maksatuspyynnössä.

Valtionavustuksen käyttö

Valtionavustus saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Avustuksensaajan on noudatettava avustettavassa hankkeessa tai toiminnassa valtionavustuspäätökseen sisällytettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Jos valtionavustus on myönnetty tiettyä valtionavustuspäätöksessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten käytettävän omaisuuden hankintaan tai perusparannukseen, omaisuutta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn käyttötarkoitukseen eikä omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle valtionavustuspäätöksessä määrättyinä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana.

Avustuksensaaja on itse täysin vastuussa vaikeuksista, vaateista ja muista seuraamuksista, jotka mahdollisesti aiheutuvat avustusvarojen käytöstä. Avustuksensaaja on täysimääräisesti vastuussa ulkoministeriölle valtionavustuksen oikeasta käytöstä myös siltä osin, kuin avustusta on siirretty muun kuin saajan hankkeen tai toiminnan avustamiseen. Avustuksensaaja on ulkoministeriöön nähden julkisoikeudellisessa oikeussuhteessa. Tämä tarkoittaa, että ulkoministeriö voi siten esimerkiksi vaatia avustuksen käytöstä selvityksiä ja tehdä siihen liittyviä tarkastuksia sekä periä virheellisesti käytetyn valtionavustuksen takaisin avustuksensaajalta silloinkin, kun avustuksensaaja on valtionavustuspäätöksen salliessa siirtänyt osan valtionavustuksella saaduista varoista valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun tahon toimintaan tai hankkeeseen. Valtionavustuksen siirtäminen edelleen kolmannelle taholle ei siten vapauta miltään osin avustuksensaajaa julkisoikeudellisista velvoitteistaan/vastuistaan. Avustuksensaajan tulee myös selvittää valtionavustuksen käyttö siltäkin osin kuin se on ollut muun tahon asiana.

Hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustusta ja siihen kohdistettavaa omarahoitusosuutta voi käyttää vain tuetun toiminnan toteuttamisen kannalta välttämättömiin ja kohtuullisiin menoihin, siten kuin ulkoministeriö on valtionavustuspäätöksessään edellyttänyt.

Käyttösuunnitelman muutos

Avustuksensaajan tulee ilmoittaa viipymättä ulkoministeriölle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta

muutoksesta. Jos keskeiset toiminnot tai henkilöstökulut muuttuvat, tulee avustuksensaajan hakea ministeriöltä lupaa avustuksen käyttösuunnitelman muutokseen. Käyttösuunnitelman muutoshakemus tulee tehdä ja siihen tulee saada ulkoministeriön hyväksyntä ennen muutoksenalaisen toiminnan aloittamista, ja se tulee tehdä kirjallisesti.

Hankinnat ja lahjonnan kieltö

Avustuksensaajan tulee avustusta käyttäessään huomioida julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) asetetut hankintojen kilpailuttamisveloitteet. Lain 5 §:n 5) kohdan mukaan laissa tarkoitettu hankintayksikkönä (eli toimijana, jonka pitää kilpailuttaa hankintansa hankintalain säännösten mukaan) pidetään mitä tahansa hankinnan tekijää silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta valtion viranomaiselta.

Tavaroita tai palveluja hankittaessa tulee sekä tarjouspyyntöihin että hankintasopimukseen sisällyttää lauseke, jonka mukaan tarjous voidaan hylätä ja/tai sopimus purkaa, mikäli sopimuksen tekemiseen tai toimeenpanoon liittyy lahjontaa tai lahjonnankaltaista laitonta toimintaa (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta).

Avustuksensaaja vakuuttaa, ettei se eivätkä sen johto- tai valvontavaltaa käyttävät henkilöt taikka sen työntekijät tai paikallisedustajat ole syyllistyneet lahjontaan tai lahjonnan kaltaiseen laittomaan toimintaan (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta) eivätkä tule syyllistymään tällaiseen toimintaan valtionavustuksen käyttöaikana. Avustuksensaaja vakuuttaa niin ikään, etteivät ne tahot, joiden toiminnassa käytettäväksi se käyttötarkoituksen mukaisesti siirtää osan valtioavustuksesta eivätkä näiden tahojen johto- tai valvontavaltaa käyttävät henkilöt taikka näiden työntekijät tai paikallisedustajat ole syyllistyneet lahjontaan tai lahjonnan kaltaiseen laittomaan toimintaan (mukaan lukien ulkomaisen virkamiehen lahjonta) eivätkä tule syyllistymään tällaiseen toimintaan valtionavustuksen käyttöaikana. Vakuutuksen rikkominen voi johtaa maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisin perintään valtionavustuslain (688/2001) nojalla.

Mikäli avustuksensaaja havaitsee, että sen johto- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö taikka sen työntekijä tai paikallisedustaja on syyllistynyt valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöön, on avustuksensaajan välittömästi ryhdyttävä toimiin vahinkojen minimoimiseksi sekä ilmoitettava asiasta ulkoministeriölle. Samoin on toimittava, mikäli avustuksensaaja havaitsee, että taho, jonka toiminnassa käytettäväksi avustuksensaaja käyttötarkoituksen mukaisesti on siirtänyt osan valtioavustuksesta taikka tällaisen tahon johto- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö taikka tällaisen tahon työntekijä tai paikallisedustaja on syyllistynyt valtionavustuksena saatujen varojen väärinkäyttöön. Ilmoituksen tekeminen ei poista ulkoministeriön oikeutta taikka velvollisuutta periä maksettu valtionavustus tai osa siitä takaisin avustuksensaajalta valtionavustuslain nojalla.

Hyvän hallinnon tukeminen kaikessa toiminnassa on keskeistä ja avustuksensaaja ottaa toiminnassaan huomioon ulkoministeriön korruption vastaisen työn käsikirjan ohjeet (Anti-corruption Handbook for Development Practitioners, ISBN: 978-952-281-026-7).

Immateriaalioikeudet

Ulkoministeriöllä on vapaa ja rajoitukseton käyttöoikeus kaikkeen valtionavustusvaroin tuetussa toiminnassa aikaansaatuun materiaaliin/tuloksiin määrättömän ajan sisältäen oikeuden käyttää, kopioida ja tehdä tai teettää muutoksia sekä luovuttaa materiaalia kolmansille osapuolille. Ulkoministeriöllä on oikeus asettaa valtionavustusvaroin tuettavan toiminnan yhteydessä syntyneitä tuloksia/materiaalia nähtäväksi julkisesti valitsemallaan tavalla, esimerkiksi ulkoministeriön internet-sivuilla.

Valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuus

Tiedonantovelvollisuudesta säädetään valtionavustuslaissa. Avustuksensaajan tulee antaa ulkoministeriölle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Avustuksensaaja on velvollinen raportoimaan avustuksen käytöstä valtionavustuspäätöksen mukaisesti.

Valtionapuviranomaisen valvontatehtävä

Ulkoministeriöllä on oikeus saada ja hankkia valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tehdä tarvittaessa tarkastuksia.

Tarkastusoikeus

Valtionavustusviranomaisen tarkastusoikeudesta säädetään valtionavustuslaissa. Ulkoministeriöllä on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia avustuksensaajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Jos valtionavustus on myönnetty 7 §:n 3 momentissa säädettyllä tavalla käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan hankkeeseen tai toimintaan, ulkoministeriöllä on oikeus tarvittaessa tarkastaa valtionavustuspäätöksen mukaista toimintaa tai hanketta toteuttavan taloutta ja toimintaa. Ulkoministeriö voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan edellä mainittuja tarkastuksia. Ulkopuolinen asiantuntija voi valtionapuviranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa. Valtiontalouden tarkastusviraston ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan tarkastusoikeudesta säädetään erikseen.

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastuksen suorittamisesta säädetään valtionavustuslaissa. Avustuksensaajan on korvauksetta annettava tarkastusta suorittavalle virkamiehelle ja/tai tilintarkastajalle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa. Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja tilintarkastajalla on oikeus ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Aineisto palautetaan viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa valtionavustuksen saajan hallinnassa tai käytössä oleviin liike-, varasto- tai muihin vastaaviin ammatin tai elinkeinon

harjoittamiseen käytettäviin tiloihin ja muille alueille, joiden oloilla on merkitystä valtionavustuksen myöntämiselle ja käytön valvonnalle.

Maksatuksen keskeytys

Maksatuksen keskeytyksestä säädetään valtionavustuslaissa. Ulkoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos:

- 1) on perusteltua aihetta epäillä, että valtionavustuksen saaja ei menettele valtionavustuslain 12 §:n 4 momentissa taikka 13 tai 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 2) ne perusteet, joilla valtionavustus on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet; taikka
- 3) Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä.

Valtionavustuksen palauttaminen

Valtionavustuksen palauttamisesta säädetään valtionavustuslaissa. Avustuksensaajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Avustuksensaajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta. Palautettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korko lasketaan avustuksen viimeisestä maksupäivästä palautuksen suorituspäivään.

Velvollisuus valtionavustuksen takaisinperintään

Takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslaissa. Ulkoministeriöllä on valtionavustuslain mukaan velvollisuus päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu valtionavustus takaisin perittäväksi, jos avustuksensaaja on:

- 1) jättänyt palauttamatta sellaisen valtionavustuksen tai sen osan, joka valtionavustuslain 20 §:n mukaan on palautettava;
- 2) käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;
- 3) antanut ulkoministeriölle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan valtionavustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan; taikka
- 4) muutoin 1–3 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja.

Valtionavustuksen harkinnanvarainen takaisinperintä

Ulkoministeriö voi valtionavustuslain mukaan päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos:

- 1) avustuksensaaja on menetellyt valtionavustuslain 12 §:n 4 momentin taikka mainitun lain 13 tai 14 §:n vastaisesti;
- 2) avustuksensaaja on kieltäytynyt antamasta valtionavustuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua aineistoa tai avustamasta mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla tarkastuksessa;
- 3) avustuksensaaja on lopettanut valtionavustuksen kohteena olleen toiminnan, supistanut sitä olennaisesti tai luovuttanut sen toiselle;
- 4) avustuksensaaja on valtionavustuslain 13 §:n vastaisesti luovuttanut toiselle omistus- tai hallintaoikeuden omaisuuteen, joka on hankittu valtionavustuksella;
- 5) avustuksensaaja on valtionavustuslain 13 §:n vastaisesti pysyvästi muuttanut valtionavustuksen kohteena olleen omaisuuden käyttötarkoitusta;
- 6) avustuksensaaja on joutunut ulosottotoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi, jollei valtionavustuksen käyttötarkoituksesta muuta johdu; taikka
- 7) avustuksensaaja menettelee tosiasiallisesti edellä kohdissa 1-6 mainittuihin seikkoihin rinnastettavalla tavalla antamalla valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos valtionavustuksen saaja tai tämän rikoslaissa määritelty edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä tai työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta taikka valtionavustuksen saajalle on lainvoimaisella päätöksellä määrätty työsopimuslaissa tarkoitettu seuraamusmaksu, valtionapuviranomainen voi jatkaa valtionavustuksen maksamista sekä jättää jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan perimättä takaisin vain erityisen painavasta syystä.

Jos valtionavustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut tai vahingoittunut valtionavustuspäätöksessä määriteltynä käyttöaikana eikä tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankita uutta vastaavaa omaisuutta, ulkoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi ja määrätä mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta takaisin perittäväksi määrän, joka vastaa valtionavustuksen osuutta omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

Ulkoministeriö voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Valtionapuviranomaisen tarkemmat ohjeet

Ulkoministeriö voi antaa tarkempia ohjeita muun muassa koskien valtionavustuksen hakijan selvittämisvelvollisuutta, valtionavustuksen saajan kirjanpitovelvollisuutta, valtionavustuksen maksamista sekä valtionavustuksen käyttöä ja valvonnan toteuttamista.

YLEISEHTOJA TÄYDENTÄVÄT HEI ICI HANKETUEN LISÄEHDOT

Valtionavustuksen määrä

Ulkoministeriön myöntämän tuen määrä on korkeintaan 80 prosenttia ministeriön hyväksymistä kokonaiskuluista kunkin hankkeen osalta. Tuen käytön edellytyksenä on, että avustuksensaaja rahoittaa hanketta vuosittain vähintään 20 prosentin omarahoitusosuudella. Omarahoitusosuuden on tultava pääsääntöisesti suomalaisista lähteistä. Hankkeen toteuttajan saamaa muuta julkista erityisavustusta (suomalaista tai EU) ei saa käyttää kehitysyhteistyöhankkeiden omarahoitusosuuden kattamiseen. Yhteistyökumppanin keräämää rahoitusta voi tarvittaessa lukea omarahoitusosuuteen. Hankkeen rahoituslaskelmassa on tuotava esille rahoituksen lähdeä ja toimija.

Omarahoituksen kertymistä on seurattava ja mahdollisista ongelmista raportoitava ministeriölle ensi tilassa. Jos avustuksensaaja ei kykene keräämään suunniteltua omarahoitusosuutta, on hanketta vastaavasti supistettava, jotta omarahoitusosuus vastaa edellytettyä vuosittaista vähimmäismäärää hankkeen kokonaiskuluista.

Valtionavustuksen laskuttaminen

Avustuksensaaja laskuttaa valtionavustuserän vuosittain Opetushallitukselta, Opetushallituksen määrittelemän laskutustavan mukaan. Vuosittaisen erän suuruus on määritelty valtionavustuspäätöksessä. Avustuksensaaja voi laskuttaa ensimmäisen erän, kun ulkoministeriö on tehnyt hyväksytyt valtionavustuspäätökset ja avustuksensaaja on toimittanut sitoumuslomakkeen. Seuraavat maksatuserät voidaan laskuttaa kunkin vuoden alussa.

Viimeinen erä maksetaan loppuraportin hyväksymisen jälkeen. Viimeinen laskutuserä on toteutuneiden valtionavustuksella katettavien kustannusten ja jo suoritettujen laskutuserien erotus. Jos erotus on negatiivinen, tulee avustuksensaajan palauttaa ylimääräinen avustuksen osuus Opetushallitukselle, joka palauttaa ne edelleen ulkoministeriölle.

Valtionavustuksen käyttö

Jos valtionavustusta on myönnetty kiinteään omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen, on avustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaika tarkoitukseensa tämän tukimuodon piirissä yleisehdoista poiketen vähintään 15 vuotta.

Hyväksyttävät kustannukset

HEI ICI -ohjelmassa sovelletaan kokonaiskustannusmallia hakemusten laatimisessa, rahoituspäätösten valmistelussa, rahoituspäätöksissä ja niiden toimeenpanossa. Mallia sovelletaan myös, kun avustuksensaaja laskuttaa valtionavustuserän Opetushallitukselta. Vuosiraportoinnin lähtökohtana toimii liikekirjanpitoon perustuva projektikirjanpito, johon kirjataan projektin välittömät kustannukset. Tämän lisäksi projekteille kohdennetaan laskennallisia yleiskustannuksia ja henkilösivukustannuksia. Rahoituspäätöksessä hyväksyttyä yleiskustannuserointia käytetään koko rahoituskauden ajan.

Kulut henkilöstöstä

Hankkeiden tulee käyttää hankkeen toteuttamiseen pääsääntöisesti korkeakoulujen omaa henkilökuntaa tai hankkeen toteuttamista varten palkattua henkilökuntaa. Valtionavustuksella voidaan kustantaa hankkeen toteutuksen kannalta välttämättömät palkkakulut ja niiden lakisääteiset sivukulut. Avustuksensaaja tulee esittää hanketuella palkkaamansa henkilöstö tehtävänimikkeineen sekä pitää ajantasaista kirjaa hanketuella palkatuista henkilöistä, heidän työsuhteensa kestosta, palkkauksen perusteista ja määrästä, jotta tiedot ovat pyydettyessä valtionapuviranomaisen saatavilla. Avustuksensaaja vastaa, että työntekijöillä ja asiantuntijoilla on lainmukaiset työluvat.

Työajan seuranta on hoidettava järjestelmällisesti kaikkien avustuksensaajan ja sen kumppanien työntekijöiden osalta hyvän hallinnon ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi. Työajan seurannasta tulee olla johdettavissa hankkeelle kohdistettu työaika.

Toimintakulut ja käyttö- ja kunnossapitokulut

Kun hankintoihin käytetään valtionapua, tulee ottaa huomioon hankintalain julkisia hankintoja koskevat säädökset ja valtioneuvoston asiaa koskevat asetukset.

Investointeja, kuten rakentamista, peruskorjausta ja laitehankintoja, voidaan tukea vain, jos ne ovat olennainen osa hankkeen toteutusta. Valtionavustusta ei voida käyttää maan hankintaan. Jos on perusteltua lähettää tarvikkeita Suomesta tai muualta yhteistyömaan ulkopuolelta, valtionavustusta voidaan käyttää rahtikuluihin.

Avustuksensaajan tulee huolehtia siitä, että sen paikallinen kumppani pitää ajantasaista luetteloa kehitysyhteistyötuella ja omarahoitusosuudella hankitusta käyttöomaisuudesta ja sen arvon vaihtelusta. Kunnossapitokuluja ovat huollosta ja kunnossapidosta aiheutuvat kulut.

Matka- ja majoituskulut

Hankkeelle kohdistetut matka- ja majoituskulut katetaan edullisimpien vaihtoehtojen mukaan ja valtion matkustussäännön mukaisesti.

Viestintä

Hankkeen tulee laatia viestintäsunnitelma koko hankekauden ajaksi. Hankkeesta tulee tiedottaa kotimaiselle yleisölle. Hankkeesta tiedottaminen tarkoittaa kaikkia niitä erilaisia viestintätapoja, joilla avustuksensaaja kertoo kehitysyhteistyöhankkeesta kotimaiselle yleisölle. Avustuksensaajaa itseään esittelevä viestintä rajautuu tästä pois: sitä ei voida kattaa hanketukimuotoisella valtionavustuksella.

Avustuksensaajan tulee huolehtia siitä, että sen omilla verkkosivuilla ja muissa mahdollisissa omilla viestintäkanavissa on tarjolla ajantasaista tietoa avustuksensaajan toteuttamasta kehitysyhteistyöhankkeesta ja sen rahoituksesta.

Käyttösuunnitelman muutos

Jos hankkeen keskeiset toiminnot tai henkilöstön määrä muuttuvat tai aiheuttavat vähintään 15 prosentin muutoksen kululuokkiin, tulee avustuksensaajan hakea ministeriöltä lupaa käyttötarkoituksen muutokseen kirjallisesti *ennen* muutoksenalaisen toiminnan aloittamista. Käyttösuunnitelman muutosta koskevat pyynnöt toimitetaan opetushallitukseen, joka toimittaa ne eteenpäin ministeriöön.

Valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuus

Raportointi

Avustuksensaajan on annettava ulkoministeriölle kustakin hankkeesta ministeriön ja opetushallituksen antamien ohjeiden mukainen hankkeen toimintaa ja varainkäyttöä koskeva vuosiraportti. Vuosiraportti toimitetaan Opetushallituksen sähköiseen haku- ja raportointijärjestelmään.

Raportti on annettava viimeistään seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä kultakin kalenterivuodelta, jolle tukea on myönnetty ja/tai käytetty. Vuosiraportti on toimitettava riippumatta siitä, onko hanke edistynyt tai varoja käytetty. Lisäksi avustuksensaajan tulee hankkeen viimeisessä vuosiraportissa tarkastella koko hankekauden tuloksia ja vaikuttavuutta sekä sen aikana saatuja kokemuksia ja niiden sovellettavuutta. Ulkoministeriö voi myös pyytää avustuksensaajalta tarpeelliseksi katsomiaan muita selvityksiä.

Loppuraporttiin liitetään hankkeen tarkastuskertomus, jonka tulee sisältää tilintarkastajan lausunto siitä, että valtionavustus on käytetty tuen käytölle asetettujen ehtojen ja valtionavustuksia koskevien säännösten mukaisesti. Avustuksensaajan on liitettävä myös mahdollinen kopio yhteistyömaan tilintarkastajan raportista loppuraporttiin.

Avustuksensaajalla on oltava kirjanpitolain ja –asetuksen edellyttämä ammattitaitoinen kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö sekä lainmukainen tilintarkastus- tai toiminnantarkastuskäytäntö.

Valtionapuviranomaisen valvontatehtävä

Ulkoministeriöllä tai sen määräämällä edustajalla, valtiontalouden tarkastusvirastolla sekä eduskunnan tarkastusvaliokunnalla on oikeus avustuksensaajan tiloissa tai muutoin tarkastaa avustuksensaajan koko kirjanpito, omaisuus ja muut tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä tarkastaa muutoinkin hankkeen toteutumista. Avustuksensaaja on velvollinen antamaan ministeriölle ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot, tarkastukseen tarvittava aineisto sekä avustamaan muutoinkin tarkastuksen suorittamisessa. Ministeriöllä on tarvittaessa oikeus tarkastaa myös hanketta toteuttavan avustuksensaajan yhteistyökumppanin taloutta ja toimintaa hanketta koskevin osin.

Hankkeen kirjanpito ja tarkastus

Hankkeen kirjanpidossa on noudatettava kirjanpitolakia ja -asetusta sekä hyvää kirjanpitotapaa. Hankkeen kirjanpito on järjestettävä siten, että hankkeen kokonaisvarat (valtionavustus ja

omarahoitusosuus) ja niiden käyttö voidaan vaikeuksista johtaa ja tarkastaa kirjanpidosta. Hankkeen kirjanpito on pidettävä omalla kustannuspaikallaan ja tilikartan tulee olla sellainen, että hankkeen budjetin hyväksytyt menolajit saadaan eriteltyä kirjanpidossa ja vuosiraportilla. Tositteista tulee ilmetä kirjanpidon kannalta tarpeelliset tiedot ja ne tulee arkistoida ja säilyttää siten, että ne ovat ministeriön ja opetushallituksen tarkastettavissa Suomessa. Avustuksensaajan tulee pitää luettelo siitä omaisuudesta, joka ministeriön myöntämällä valtionavustuksella on hankittu. Suomessa tositteita on säilytettävä kuusi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen ja yhteistyömaassa sen lakien mukainen määräaika, kuitenkin vähintään kuusi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Silloin kun hankkeen tarkastus suoritetaan Suomessa, säilytetään kaikki tositteet täällä ja tällöin tositteiden ollessa muilla kielillä kuin suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi, on niihin liitettävä selvennykset jollain näistä kielistä.

Hankkeen kirjanpidon ja vuosiraportin tiliselvityksen tarkastus on järjestettävä asianmukaisesti siten, että kirjanpidon ja tiliselvityksen tarkastavat avustuksensaajan valitsevat tilintarkastajat (tilintarkastajista yhden on oltava KHT-, HTM, tai JHTT-tilintarkastaja tai –tilintarkastusyhteisö). Suomalainen korkeakoulu vastaa tilintarkastuksesta koko hankkeen osalta.

Mikäli paikallismenojen kirjanpito tapahtuu yhteistyömaassa osana yhteistyökumppanin kirjanpitoa, tulee näiden menojen tarkastus suorittaa paikan päällä. Tilintarkastuksen tekevän paikallisen tilintarkastajan on vastattava maan viranomaisten hyväksymiä vaatimuksia.

Hankkeen etelän kumppanikorkeakoulun paikalliskulujen jäädessä alle 20.000 euron voi tarkastuksen suorittaa joko korkeakoulun oma tarkastaja, joka lähettää tarkastuskertomuksen Suomeen hankkeen vastuulliselle tarkastajalle, tai korkeakoulun oma kirjanpitäjä joka lähettää tositekopiot ja englanninkielisen selvityksen mistä menoista kyse. Hankkeen tilintarkastaja Suomessa harkitsee ovatko kumppanikorkeakoulujen selvitykset riittävät ja pyytää mahdolliset tarvittavat täydennykset.

Korkeakoulun on toimitettava ministeriön niin pyytäessä, paikallisesti suoritettu tilintarkastus liiteaineistoinen ministeriön nimeämän tarkastajan käyttöön kolmen kuukauden kuluessa esitetystä pyynnöstä.

Eettiset säännöt

Avustuksen saajan tulee harjoittaa kehitysyhteistyötä tavalla, joka vahvistaa demokraattisia järjestelmiä ja on linjassa Suomen lainsäädännön, ihmisoikeuspolitiikan, voimassaolevan kehityspoliittisen selonteon ihmisoikeusperustaisuuden ja syrjimättömyyden sekä selontekoa täydentävien sektorikohtaisten linjausten kanssa. Sääntöjen noudattamisen tärkeys korostuu, kun toimitaan eri kulttuureja, uskontoja ja aatesuuntia edustavien ihmisten parissa.

Eettiset säännöt ovat ulkoministeriön asettamia tuen käytön ehtoja. Vastaanottaessaan ulkoministeriön kehitysyhteistyötukea avustuksen saaja sitoutuu näiden eettisten sääntöjen soveltamiseen ja noudattamiseen kehitysyhteistyötoiminnassaan kehitysmaassa. Mikäli avustuksen saaja ei noudata ulkoministeriön asettamia ehtoja tuen käytölle, ministeriö voi asettaa määräajan ehtojen täyttämiseksi, keskeyttää tuen maksamisen tai määrätä jo maksetun tuen palautettavaksi.

1. Kaikille kehitysyhteistyöhön osallistuville taataan ihmisarvon, ihmisoikeuksien, kulttuurin, uskonnon ja aatteen kunnioitus vapaana kaikista syrjinnän muodoista. Valtion tuella toteutettavan kehitysyhteistyön

tulee olla vapaa kaikesta syrjinnästä. Yleisimmät syrjinnän muodot liittyvät uskontoon, poliittiseen tai aatteelliseen kantaan/mielipiteeseen, vakaumukseen, sukupuoleen, etniseen taustaan, kastiin, kieleen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, ikään tai henkilöön liittyvään muuhun tekijään.

2. Yhteiskunnan ja yhteisöjen syrjivät ihmiset ovat kehitysyhteistyön keskiössä.

Kehitysyhteistyö tarttuu köyhyyden, epäoikeudenmukaisuuden ja syrjinnän syihin. Se pyrkii muuttamaan vallitsevia syrjiviä asenteita ja rakenteita.

3. Aate, uskonto, poliittinen kanta tai niiden muuttaminen ei saa ehdollistaa avun saamista eikä kehitysyhteistyötoimintaan osallistumista. Erityistä huomiota tähän tulee kiinnittää toimittaessa alaikäisten lasten ja nuorten kanssa. Aatteen, uskonnon tai poliittisen kannan levittäminen ei ole sallittua kehitysyhteistyövaroin.

4. Kehitysyhteistyö tukee rauhanomaista dialogia ja toimii rauhan ja kumppanuuden edistämiseksi yhteisöissä. Työssä luodaan ja toteutetaan keinoja, joilla edistetään kaikkien tasavertaista osallistumista.

5. Hyvä hallinto edistää kestävästä kehitystä. Korruptio ja siihen liittyvä huono hallinto vahvistavat kehityksen epätasa-arvoista jakautumista ja vievät siten pohjaa ihmisoikeuksien toteutumiselta. Korruption ehkäisy ja epäilyihin puuttuminen ovat tietoista toimintaa kehitystulosten edistämiseksi.

6. Kehitysyhteistyön tulee perustua nollatoleranssille seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan sekä seksuaalisen häirinnän suhteen, kuten myös syrjinnän ja vallan väärinkäytön suhteen. Näitä koskeviin epäilyihin tulee vastata asianmukaisin toimenpitein.